

KS Folkevalgtprogram

27

Brønnøy kommune
6.-7. november

Prosessveiledere:

Ida Pinnerød og Gustav Weiberg-Aurdal

23

Gruppeinndeling:

Gruppe 1:

Siv
Leon
Caroline
Marius
Frank
Wenche

Gruppe 4:

Torleif
Iselin
Magnar
Birgitte
Stephen
Liv

Gruppe 2:

Janitha
Erna
Audhild
Ann Kristin
Janne
Arnt Ståle

Gruppe 5:

Arnhild
Morten
Anders
Leif Morten
Liv Bang
Frode

Gruppe 3:

Ronny
Kirsten
Andrea
Geir
Terje
Rune

Gruppe 6:

Jan Richard
Lene
Mads
Ingvild
Tom

Dagens temaer

Dag 1

1. Vi blir litt bedre kjent
2. Kommunens samfunnsoppdrag
3. Hva innebærer det å være folkevalgt?
4. Hvordan ta folkevalgt lederskap?
5. Samspillet de folkevalgte imellom

Pauser underveis. Lunsj kl. 11.30 begge dager

23 ~ 27

Dagens temaer

Dag 2

6. Litt om KS

7. Samspillet med administrasjonen

8. Samspillet med lokalsamfunnet

Pauser underveis. Lunsj kl. 11.30. Avslutning ca kl. 15.00

Først og fremst:
Gratulerer med
valget!

23 ~ 27

På tur til Brønnøy...

*Hva slags
forventninger har du
til dagene?*

Legg inn i menti

Tidslinja

- Alle stiller seg langs veggen i den rekkefølgen dere ble folkevalgt første gang eller begynte i kommunen.
- «Comeback-kids» regner fra første gang de var valgt

Tenk samtidig gjennom:

- Hvorfor ble jeg folkevalgt?
- Hvorfor søkte jeg jobb i kommunen?
- Fortell en ting om deg selv som vil overraske forsamlingen

PAUSE

Dette er kommunen

2

Kommunesektorens samfunnsoppdrag

[Link til filmen](#)

Kommunens oppgaver og roller

- Være en demokratisk aktør
- Yte offentlige tjenester
- Drive samfunnsutvikling
- Utøve myndighet
- Arbeidsgiver for de ansatte

23 ~ 27

Foto: Brønnøy kommune

Utfordringer for kommunal sektor

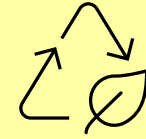
Mangel på kompetanse og arbeidskraft

Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer

Demokratiet under press

Kort tid på å kutte klimautslipp og sikre naturmangfold

Økt helse- og omsorgsbehov

Digitaliseringsarbeidet er for lite samordnet

Flere står utenfor arbeids- og samfunnslivet

Økende risiko for kriser og uønskede hendelser

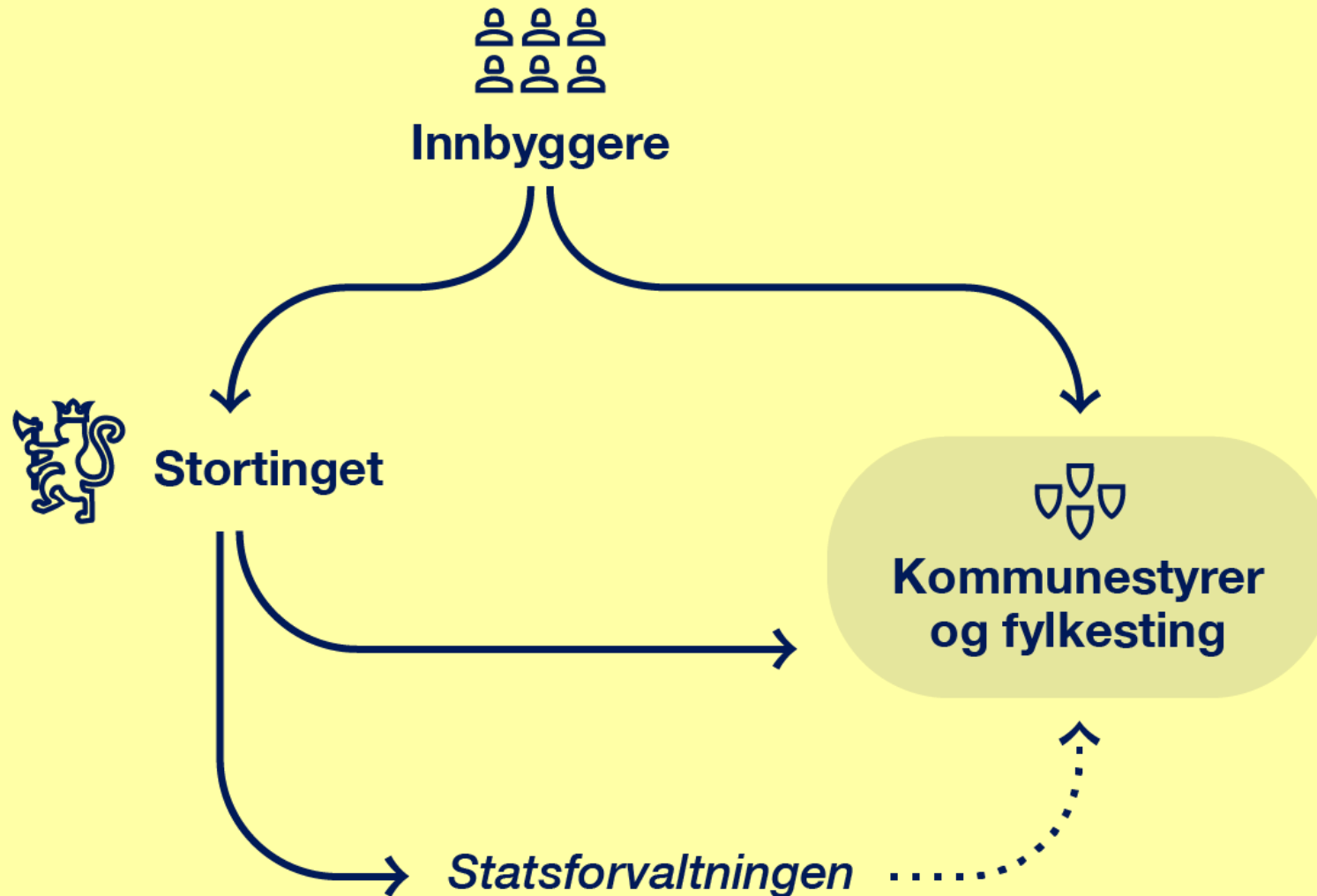
Hva risikerer vi som kommune hvis vi ikke planlegger godt for framtiden?

Formuler så mange svar som mulig på gruppa

Velg en gruppeleder. Gruppelederen er den som sto opp tidligst i dag. Denne sørger for at alle får ordet når dere jobber med oppgavene.

Velg en annen som noterer. Det er den som sto seinest opp. Vedkommende presenterer gruppas svar i plenum.

Slik styrer Stortinget kommunene og fylkeskommunene

Hva er egentlig kommunepolitikk?

- Ta stilling til kommunedirektørens forslag?
- Holde orden på administrasjonen?
- Gjennomføre nasjonale føringer?
- Drive sentralt bestemt partipolitikk?
- Gjøre det folket vil at jeg skal gjøre?
- Drive tjenesteyting?
- Utvikle lokalsamfunnet?
- Utøve lokalpolitisk skjønn?

**Hva innebærer det å
være folkevalgt?**

3

Habilitet Etikk

Rødt eller grønt lys?

Del 1

En stor bedrift i kommunen feirer jubileum og inviterer samarbeidspartnere/kontakter til festmiddag bekostet av bedriften. Bedriften inviterer også kommunens formannskap med ledsagere til middagen. Ordfører, varaordfører og flere andre takker ja til invitasjonen.

Er det greit eller ikke greit?

Rødt eller grønt lys?

Del 2

Den samme jubilerende bedriften har også virksomhet i Oslo. Bedriften inviterer flere næringslivsledere i kommunen samt ordfører og varaordfører med på Oslo-tur med en times orientering om denne virksomheten og deretter landskamp i fotball på Ullevål stadion med middag i VIP-lokaler. Ordfører og varaordfører takker ja til invitasjonen, men betaler reisen selv.

Er det greit eller ikke greit?

Rødt eller grønt lys?

Del 3

Uka etter Oslo-turen får ordføreren en henvendelse om at den samme bedriften ønsker å sette opp et nytt bygg på en tomt som delvis er dyrkbar mark, noe som krever dispensasjon fra kommuneplanen, samt tillatelse til omdisponering etter jordloven. Ordføreren svarer at hun vil få i stand et møte mellom bedriften, administrasjonen og hun selv for å se på mulighetene.

Er det greit eller ikke greit?

Inhabilitet

- Det kan være fare for at du vil opptre partisk
- Det er av stor betydning at folk har tillit til at folkevalgte opptrer upartisk
- Beskytter den enkelte folkevalgte mot utilbørlig press utenfra
- Ikke noe bekvemmelighetsflagg

Habil eller inhabil: hvilke regler gjelder?

Forvaltningsloven

- Automatisk inhabil
  - Part i saken
  - Nært slektskap/familie
  - Verge/fullmektig
  - Leder, styremedlem, bedriftsforsamling
- Andre særegne forhold
  - Fordel, tap, ulempe for en selv eller nære/kjære

Kommuneloven

- Som ansatt forberedt eller truffet vedtak i en sak
  - Inhabil i behandling av saker og klager
  - Habil i behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi mv.
- Habil ved valg, fastsette godtgjøring ol.
- Fritak av personlige grunner

Hvordan håndtere habilitet?

- Medlemmet har selv plikt til å vurdere sin egen habilitet
- Organet selv som avgjør, den som skal vurderes kan forklare seg, men ikke delta i debatten eller avgjørelsen
- Avgjørelse kan være gjenstand for lovlighetskontroll
- Hva gjør dere i gruppens behandling av den samme saken?

Foto: Mostphotos

Hva er rett og galt?

- Etikk er læren om moral
- Hvordan **bør** en handle
- Sentrale begrepspar:
  - Rett og galt
  - Tillatelig og utillatelig
  - God og dårlig
- For oss i kommunal sektor;
  - Hvordan bør vi handle/opptre for å opprettholde tilliten

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

LUNSJ

TILBAKE TIL KL 12.15

Ny som folkevalgt og ny i kommunestyret

[Link til filmen](#)

De folkevalgtes roller

Ordførers rolle

- Kommunens fremste folkevalgte
- Ansvar for hele den politiske arenaen
  - Møteleder
  - Setter dagsorden for politisk arbeid
- Hovedkontakt til kommunedirektøren
- Kommunens ansikt utad, døråpner
- Kan få myndighet til å treffe vedtak i hastesaker og i ikke-prinsipielle saker
- Kan få myndighet til å opprette utvalg
- Har tale- og forslagsrett i alle folkevalgte organer unntatt kontrollutvalget
- I kontrollutvalget har ordfører kun møte- og talerett

23 ~ 27

Hvordan ta folkevalgt lederskap?

4

Planlegging og politikkutvikling

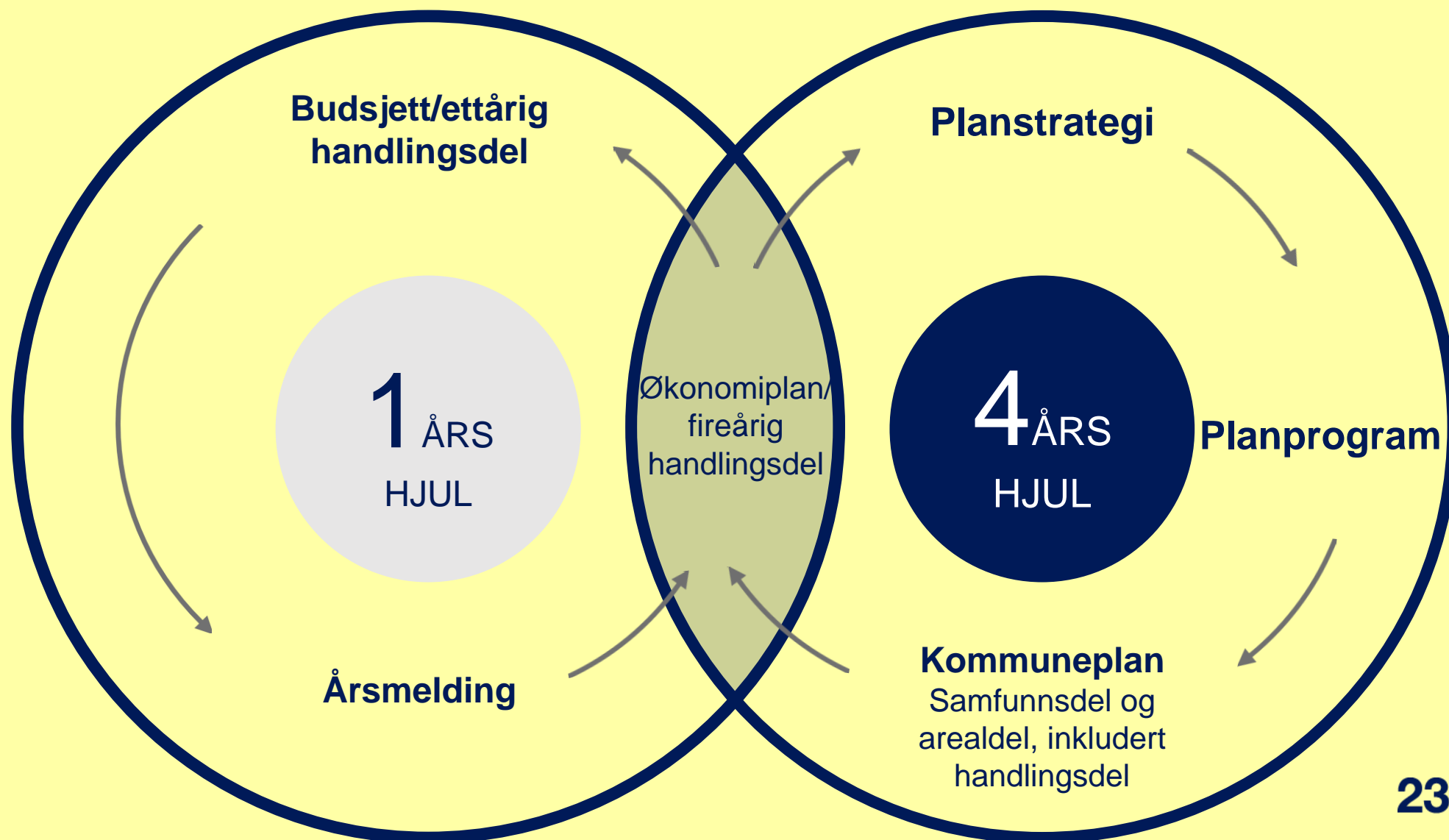
Vi har kommunale planer for å samordne mål, strategier og tiltak for utviklingen av kommunen.

Kommuneplanen – et godt politisk styringsverktøy

- Overordnet og strategisk
- Veivalg og satsinger for kommunen
- Bør vedtas tidlig i perioden slik at vedtatt politikk kan realiseres
- Gir føringer for administrasjonen og andre planer
- Kobling til økonomiplanen

Planleggingshjulet

*«En utfordring for mange kommuner er å
få knyttet samfunnsdelen til
valgperiodene og det nye
kommune/bystyrets politikk»*

Mer om folkevalgtes rolle

Lederrollen er tett knyttet til **kommunens strategiske planlegging**.

Kommunestyret er planmyndighet

Det er viktig at **politisk ledelse og kommunestyret** prioriterer de overordnede samfunnsdiskusjonene – både de lange linjene for kommunens utvikling, og satsinger som skal vektlegges og ha prioritet i valgperioden.

Administrasjonen har her både en viktig fasilitator- og planfaglig rolle.

Planlegging er politikkutvikling

Kobling planlegging og valgprogrammene fra kommunevalget:
Hvilken utvikling ønsker partiet vårt for kommunen? ***Dette er partiets 3 viktigste saker for valgperioden.***

3 min. innledning fra hvert parti.

Gruppearbeid: *Hva hørte vi nå? Hva var felles?*

- Gruppens leder = den som har lengst hår sørger for at alle kommer til ordet.
- Gruppens sekretær = den som er yngst, noterer, sender Gustav noen punkter og presenterer i plenum.

Send gwa@ks.no mer i emnefelt: **DETTE HØRTE VI!**

15. min.

Refleksjonsoppgave

Oppgave til de folkevalgte:

Hva kan vi gjøre selv for at samfunnsdelen skal bli et reelt styringsverktøy, gjennom politisk engasjement, eierskap og forankring?

Diskuter på gruppa. Gruppeleder/sekretær oppsummerer og legger inn punkter i padlet dere har fått!

Oppgave til administrasjonen:

Hvordan kan administrasjonen legge opp arbeidet for å bidra til at de folkevalgte er i førersetet i prosessen med kommuneplanens samfunnsdel?

Samspillet de folkevalgte imellom

5

Politisk kultur kan være så mangt

Foto: UK Parliament/Mark Duffy
[Lenke til filmen](#)

Foto: Peter Mydske/Stortinget

Hva skaper trivsel og motivasjon?

- Folkevalgte trives best dersom:
  - debatten er god
  - det er klare politiske skillelinjer
  - rollen som folkevalgt er klar
  - det er et godt samarbeidsklima
  - det er lett å sette dagsorden
  - vervet ikke er alt for tidkrevende
  - ... og de får utnyttet handlingsrommet

Hva kan påvirke kulturen i kommunestyret?

- Politisk klima
- Rolleklarhet
- Informasjon
- Ordfører/møtelederens rolle
- Saksbehandlingsregler i folkevalgte organer
- Politisk organisering
- Fysiske rammer

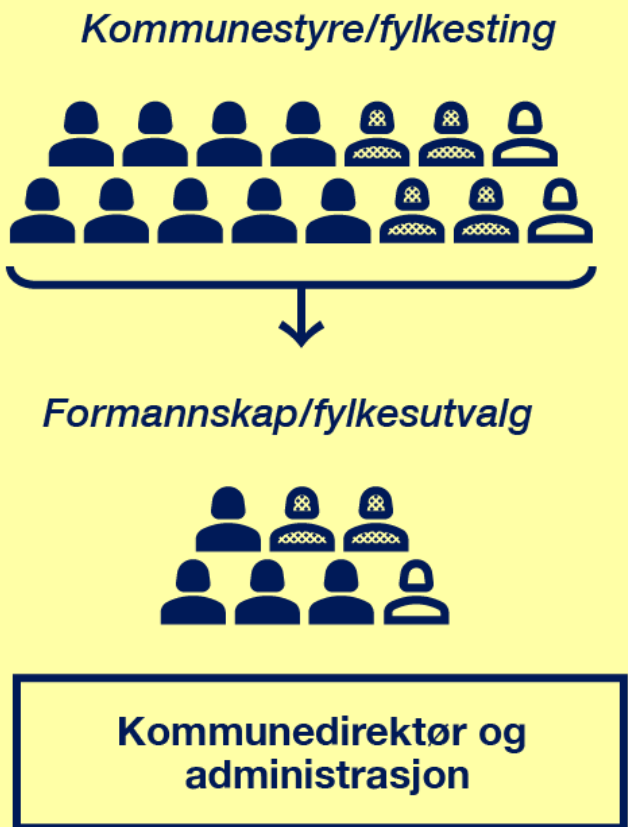
23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

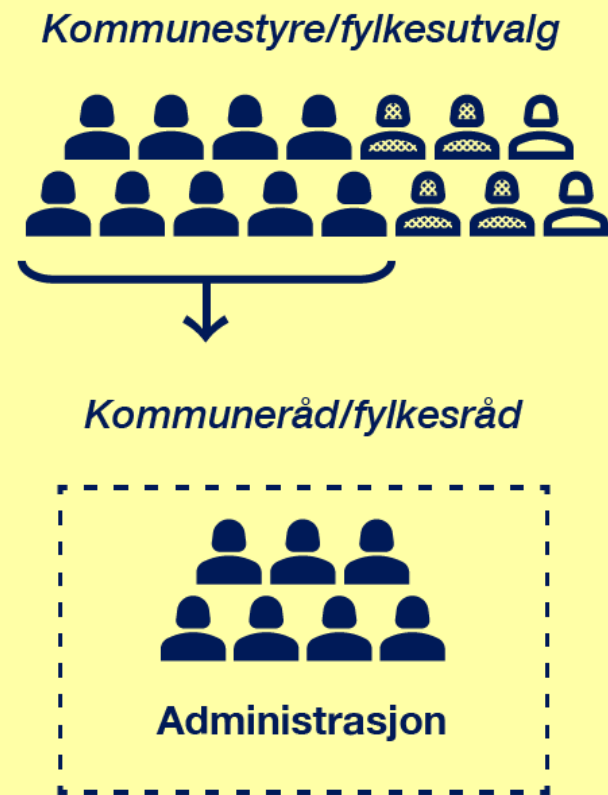

To styringsmodeller

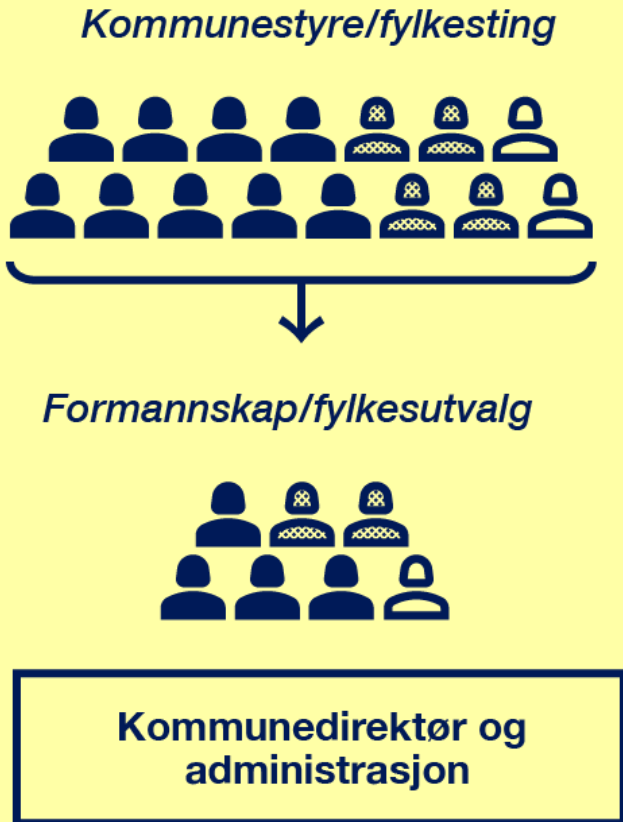
Formannskapsmodellen

Parlamentarisme

Formannskapsmodellen

- **Ideal: Kompromiss og enighet**
- **Formannskapet speiler kommunestyrets sammensetning**
- **Kommunedirektøren er ansvarlig for å utrede saker**

Men klarer vi å leve opp til idealet?

- «Posisjon» og «opposisjon»?
- Gruppemøter – avgjøres mye på bakrommet?
- Streaming – snakker til et publikum?
- Kommuneloven – setter begrensninger på samhandling?

Refleksjonsoppgave

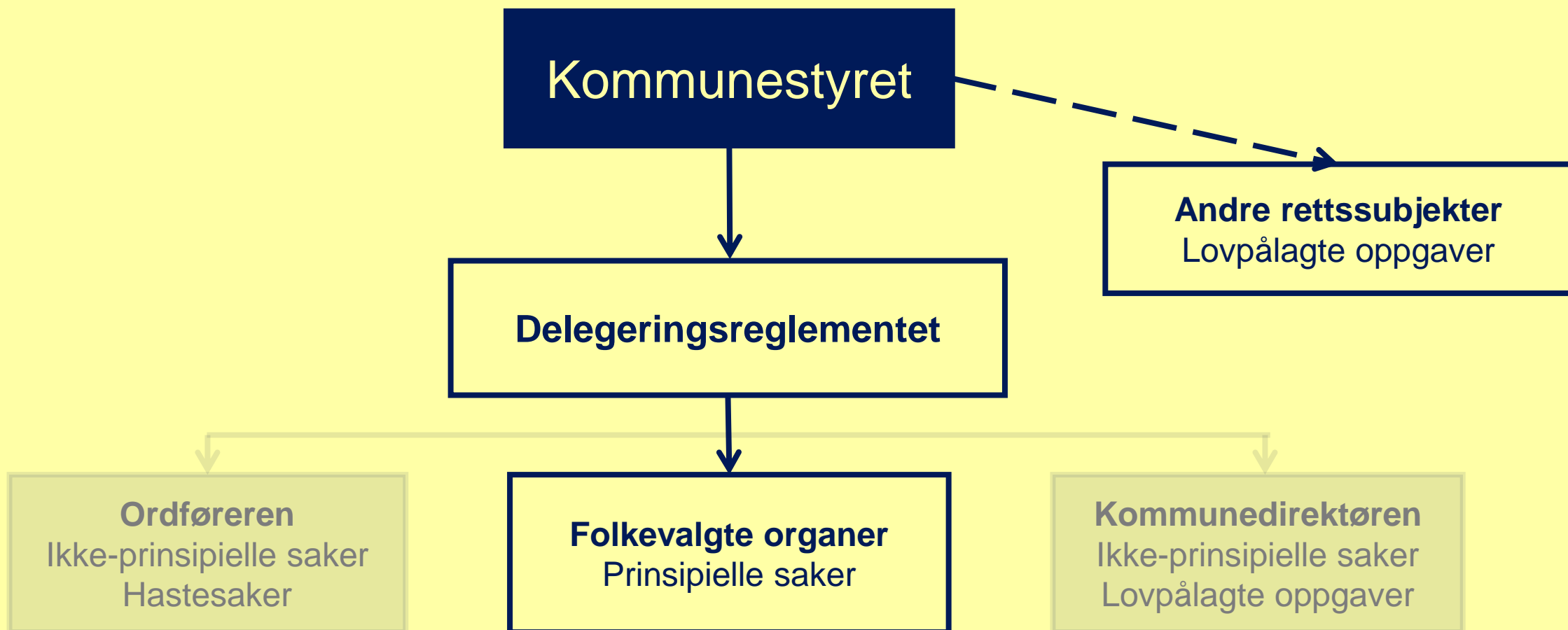
Innenfor formannskapsmodellen:

Hvordan kan man oppnå dialog og felles løsninger på tvers av politiske skillelinjer?

Delegering gir tydelige oppgaver og ansvar

Folkevalgt på sosiale medier

- Vi er folkevalgte hele døgnet – hva innebærer det?
- Hvordan omtaler du andre?
- Hvordan håndterer vi usakligheter mot andre folkevalgte?

Diskusjonsoppgave

Drøft i gruppene:

1. Hva kan vi gjøre for å bidra til et bedre miljø i SoMe?
2. Ønsker vi noen kjøreregler som vi kan «enes» om – eller skal det være helt opp til den enkelte å sette egne grenser?

Tips og råd for håndtering av hets på nett og sosiale medier

MEG SELV

- Opprette separate politiker-profiler
- Være rollemodeller i kommunikasjon
- Ta avstand fra uakseptable ytringer mot andre folkevalgte
- Melde fra om hets og trusler
- Følge forpliktelser i Valgløftet 2023

KOMMUNEN/ FYLKESKOMMUNEN

- Kontaktperson i kommunen
- Rutiner for håndtering og oppfølging
- Bedriftshelsetjeneste for folkevalgte
- Ta kollektiv avstand fra hatefulle ytringer og trusler
- Vedta «Valgløftet 2023»
- Åpenhet i politiske prosesser
- Dialogmøte mellom lokalaviser/politi og folkevalgte

PARTIENE

- Kontaktperson i partiet
- Ressursgruppe rundt politikere
- Rutiner for håndtering og oppfølging
- Bistå lokalpolitikere i kommunikasjon
- Forankre vanskelige saker i partiets organer
- Kurs om debattkultur

Hvordan få en sak på dagsorden?

- Rette en forespørsel til lederen i møtet
  - Spørsmål
  - Interpellasjon
  - Muntlig spørretime
- Fremme alternative forslag til vedtak
- Kreve å få en sak på saklista, ekstra kommunestyremøte
- Verbalforslag til budsjettet
- Kommunestyret/utvalgene som politiske verksteder

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Oppsummering dag 1

- Individuelt i 2 min:
Skriv ned **3 gode ting** fra dagen i dag.
- Deretter del 2 og 2.

Gruppemøter

Hvordan vil vi ha det i vårt kommunestyre, og hva er vårt bidrag?

Dere skal forberede et innlegg på max 2 ½ minutt som skal kunne holdes på talerstolen

Diskusjonsoppgave

Administrasjonen diskuterer:

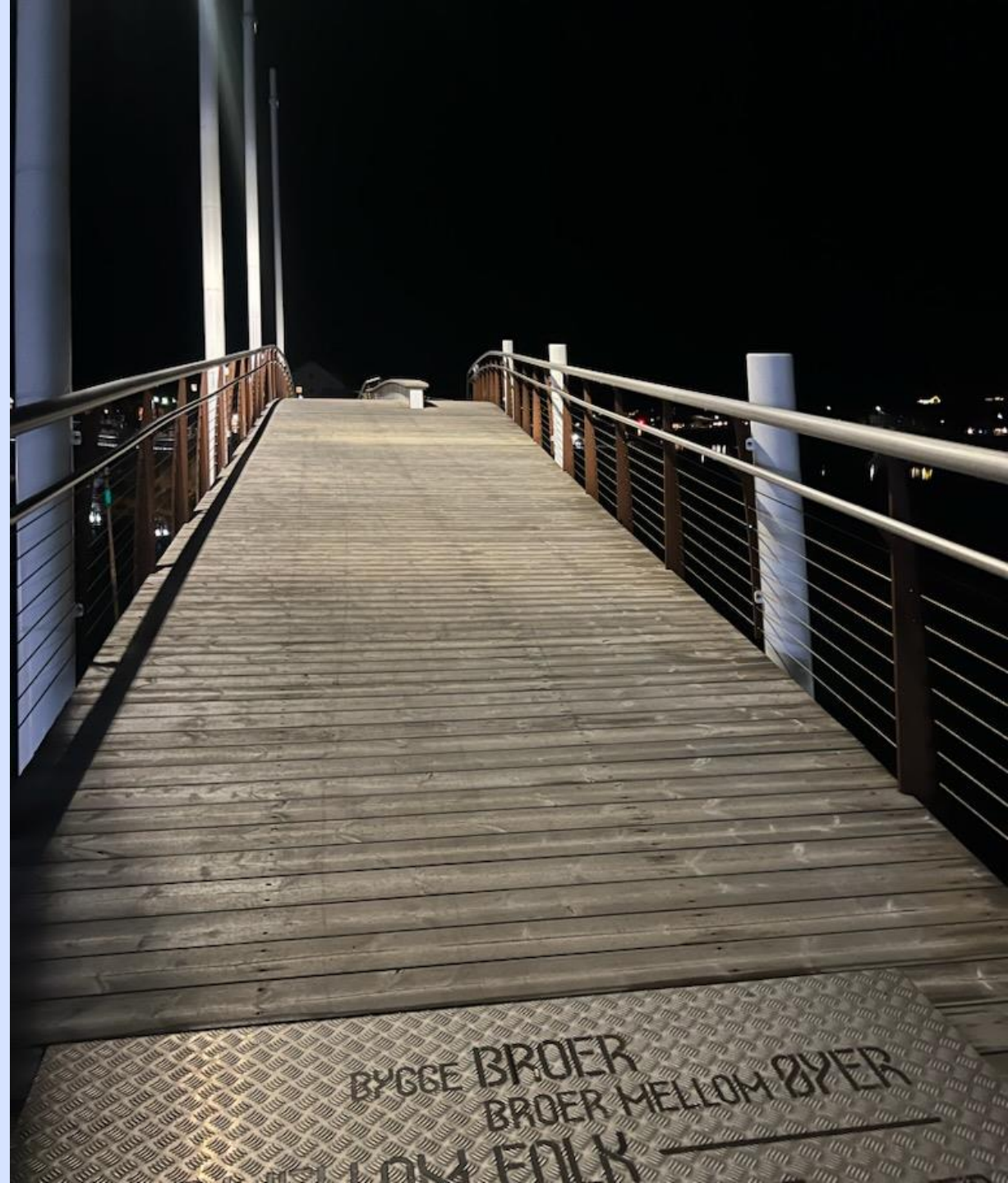
Hva kan vi gjøre for å legge til rette for en god kultur i folkevalgte organ?

Velkommen til dag 2

«BYGGE BROER
BROER MELLOM
ØYER
MELLOM FOLK
BYGGE FREMTID»

23 ~ 27

Dagens temaer

Dag 2

6. Litt om KS

7. Samspillet med administrasjonen

8. Samspillet med lokalsamfunnet

Pauser underveis. Lunsj kl. 11.30. Avslutning ca kl. 15.00

KS – Kommunesektorens organisasjon

6

Hvem er KS?

Våre roller

Interessepolitisk aktør

KS

Arbeidsgiverorganisasjon

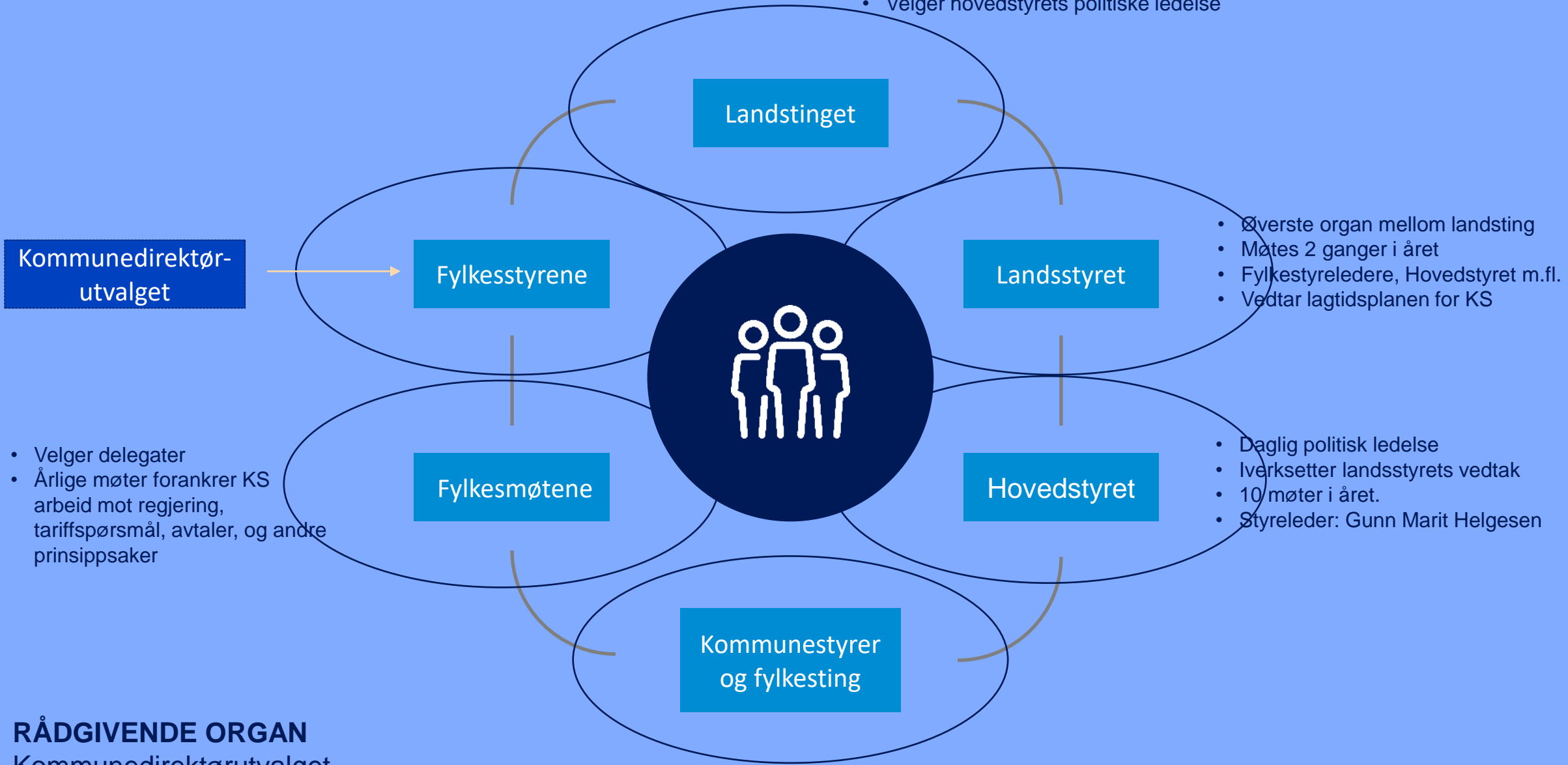
Utviklingspartner

Innspill til KS' posisjoner

- God forankring er viktig for å lykkes.
- KS ber om innspill basert på egne analyser og vurderinger.
- En god forhandlingsløsning skal favne alle parter prioriteringer.

- Ca 240 delegater fra kom/fylkeskom
- Velger repr. til Landsstyret og Hovedstyret
- Velger hovedstyrets politiske ledelse

Landstinget

Fylkesstyrene

Landsstyret

- Øverste organ mellom landsting
- Møtes 2 ganger i året
- Fylkestyreledere, Hovedstyret m.fl.
- Vedtar lagtidsplanen for KS

Kommunedirektørutvalget

Fylkesmøtene

Hovedstyret

- Daglig politisk ledelse
- Iverksetter landsstyrets vedtak
- 10 møter i året.
- Styreleder: Gunn Marit Helgesen

- Velger delegater
- Årlige møter forankrer KS arbeid mot regjering, tariffspørsmål, avtaler, og andre prinsipp saker

Kommunestyre og fylkesting

RÅDGIVENDE ORGAN
 Kommunedirektørutvalget
 Fylkesvise kommunedirektørutvalg

Bruk muligheten for å løfte frem saker av betydning for kommunesektoren

Avdelingsnytt

Vi planlegger 15 møter med regjeringen!

Hver høst er det bilaterale konsultasjonsmøter mellom politisk ledelse i hvert av departementene og KS. Årets første konsultasjonsmøter allerede medio oktober – så kommer de på rekke og rad utover.

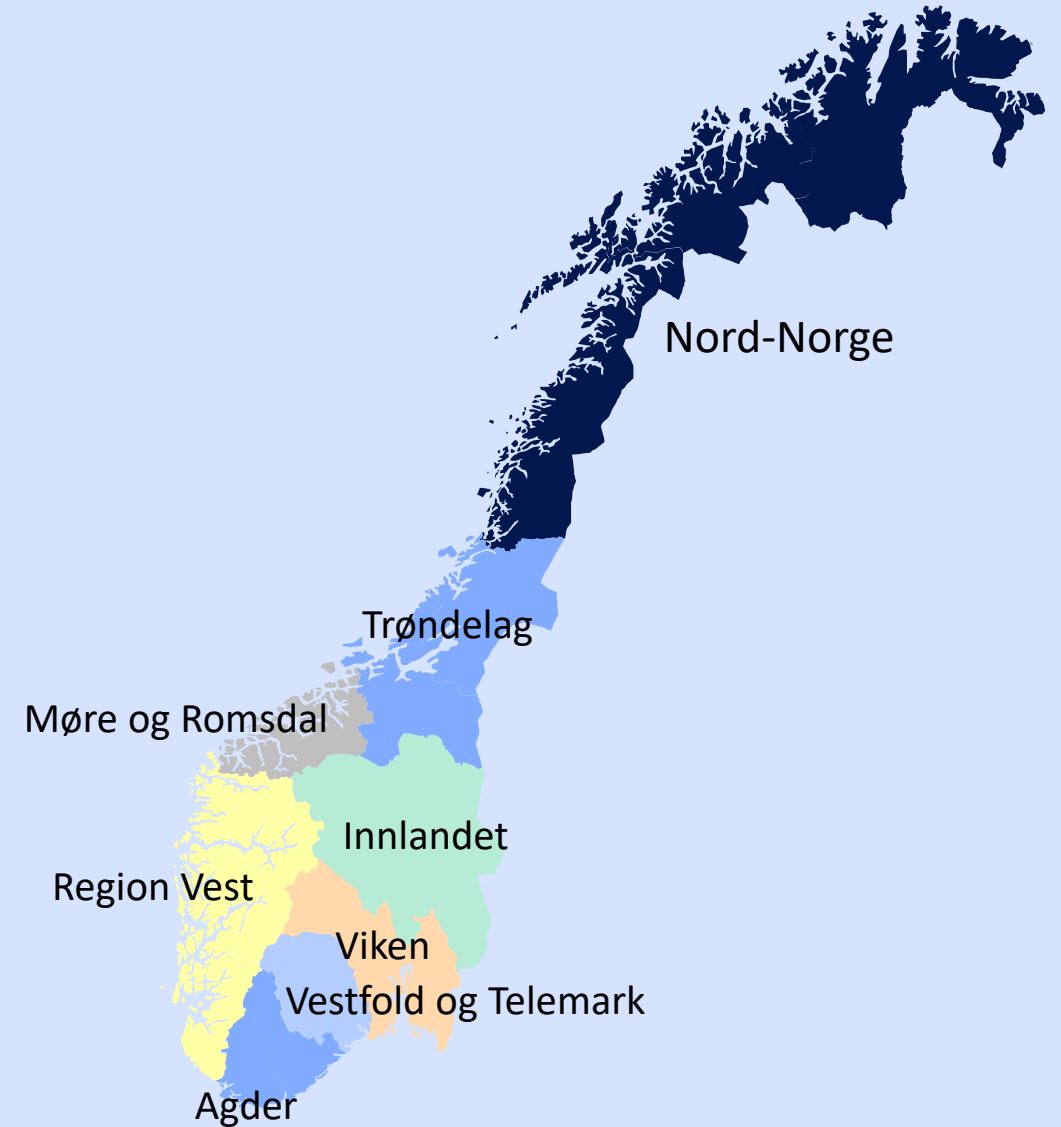
02.10. 14:20

0 liker dette 0 kommentarer

➔

Tilstede i hele landet

- KS er delt inn i åtte regioner i Norge
- Totalt 14 fylkeskontorer
- Kommunenes Hus i Oslo
- Europakontor i Brüssel

Dette er region Nord

- I region Nord jobber 13 ansatte.
- Kontorer i Bodø, Tromsø og Lakselv.
- Høstkonferansen, strategikonferansen og fylkesmøte er viktige møteplasser
- Prosjekter;
  - Leve hele livet
  - Menn i helse
  - Inn i jobb
  - Absolutt
  - Kurs i hovedavtale/hovedtariffavtalen
  - Bærekraftig kommuneøkonomi

Hvordan kontakte oss?

Daglig leder KS Nordland

Navn: Robert Isaksen

E-post: robert.isaksen@ks.no

Hold deg oppdatert på ks.no

Medlemsservice@ks.no

Robert Isaksen

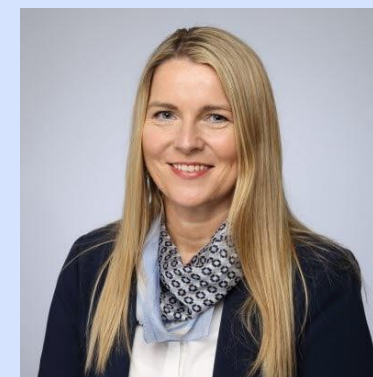
Mona Halsbakk

Trond Sigurd Ursin

Inger-Lise B. Hansen

Hege T. Christensen

Samspillet med administrasjonen

7

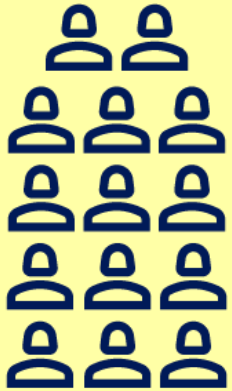
Ett lag med felles oppdrag – ulike roller

Folkevalgte må spille på lag med administrasjonen for å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Et godt samspill krever gjensidig respekt og aksept for hverandres roller. Tillit er helt sentralt.

Spill hverandre gode!

Kommunestyrets oppgaver og ansvar

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen

Kommunestyret kan delegerere myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren

Tiltak for god samhandling

- Godt politisk klima
- Omforent rolleforståelse
- Evalueringer av delegerings- og innstillingsreglement
- Gode rutiner for rapportering
- Når skal folkevalgte involveres?
- Tydelige vedtak
- Åpne samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Kommunedirektørens oppgaver og ansvar

Lede den samlede administrasjonen

Utrede saker som skal behandles i folkevalgte organer

Iverksette vedtak

Internkontroll og rapportering

Kommunedirektørens lederrolle

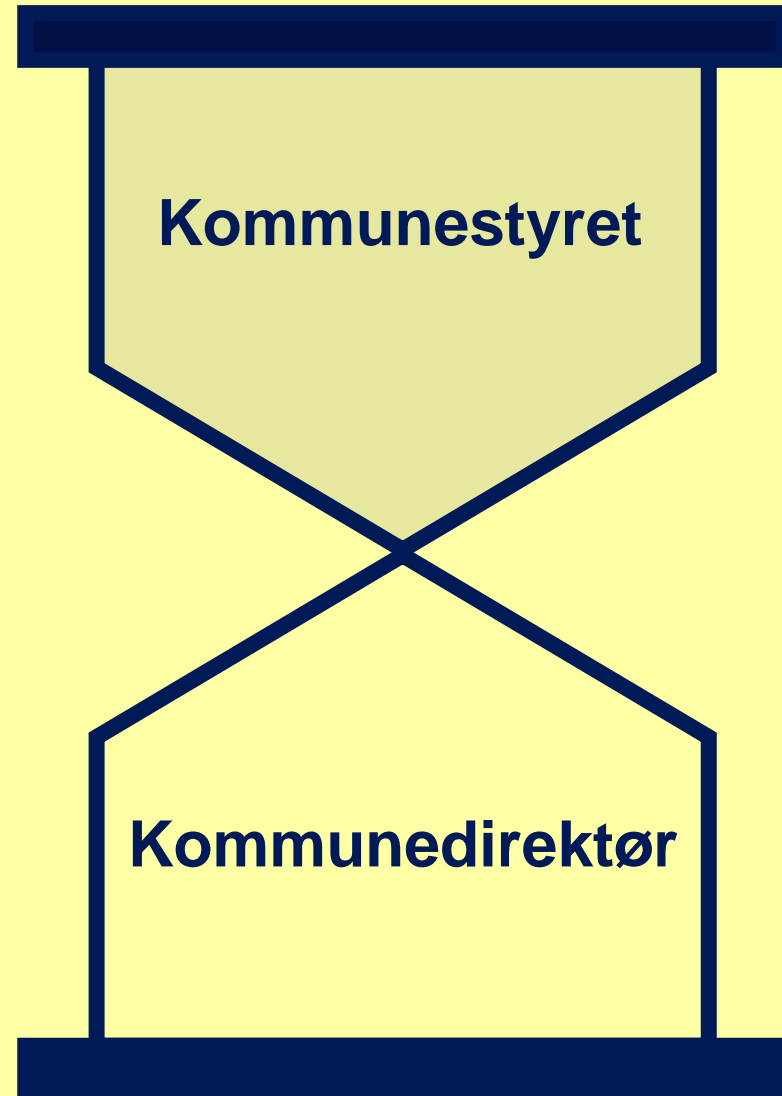
Kommunedirektøren har et drifts- og samordningsansvar for

- tjenesteutvikling
  - organisasjonsutvikling
  - samfunnsutvikling
  - økonomistyring
- } Etter mål som kommunestyret setter

Ledelse handler også om å designe større prosesser og legge til rette for mestring, motivasjon og utvikling av kompetanse.

Noen ganger er skillet tydelig

På andre områder kan skillet være mer utydlig

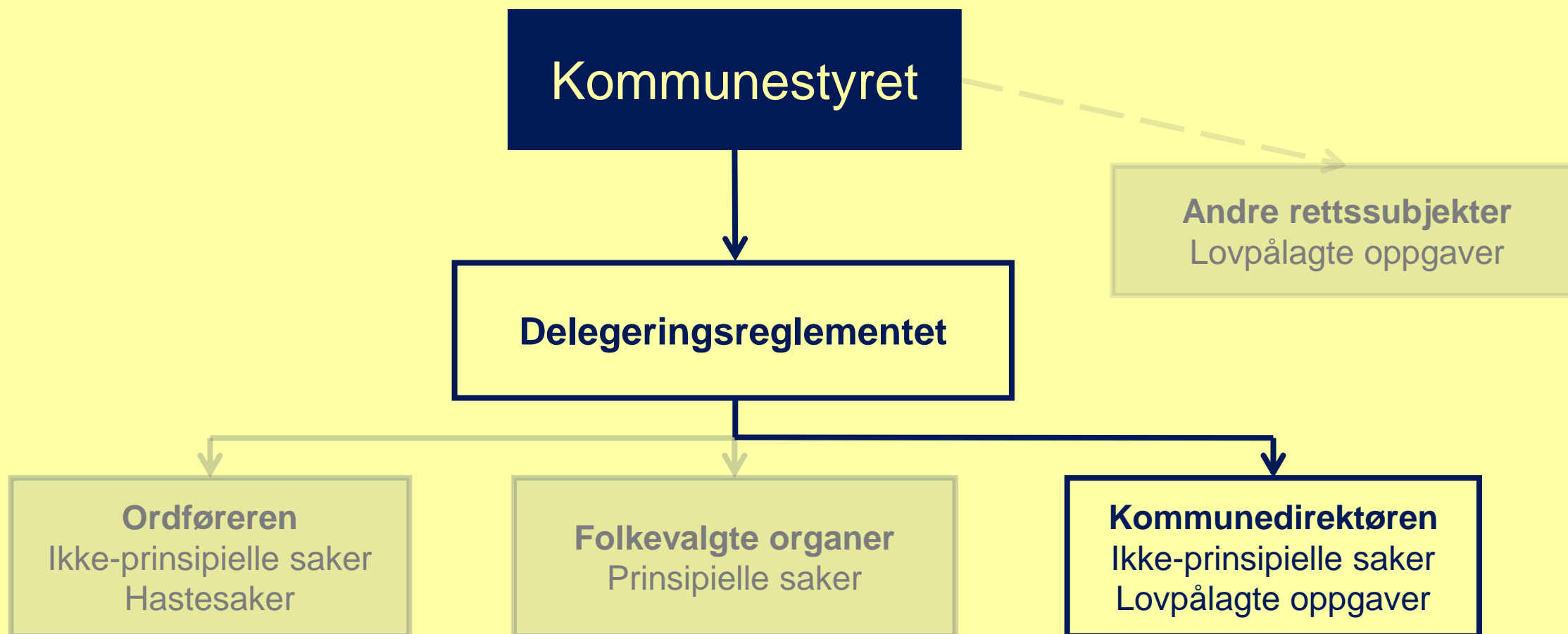
Kommunestyret

Kommunedirektør

23 ~ 27

Delegering gir tydelige oppgaver og ansvar

Forventningsavklaring

Folkevalgte

Hvilke forventninger har vi til administrasjonen for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

Administrasjonen

Hvilke forventninger har vi til de folkevalgte for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

PAUSE

Arbeitsgeberrollen

Kommunestyret som kollegium
har det øverste
arbeidsgiveransvaret for alle
ansatte i kommunen

Hva innebærer kommunestyrets arbeidsgiverrolle?

[Lenke til filmen](#)

Etter å ha sett filmen:

Hvilke tanker gjør du deg om
kommunestyrets
arbeidsgiverrolle?

Hva innebærer kommunestyrets arbeidsgiverrolle?

KS anbefaler:

KS vil anbefale at det delegeres i størst mulig utstrekning til kommunedirektøren å bestemme antall stillinger og type stillinger innenfor det enkelte arbeidsområde så lenge dette ligger innenfor budsjett.

Partssammensatt utvalg

- Obligatorisk
- Representanter for arbeidsgiver og arbeidstakere
- Kommunens arbeidsgiverpolitikk
- Løpende personalansvaret ligger etter loven til kommundirektøren

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

- Kommunestyret er arbeidsgiver for kommunedirektøren
- Ordfører et særlig ansvar, men må sikre bred forankring i kommunestyret
- Oppfølging av arbeidsgiveransvaret er viktig for å bygge tillit, få til et godt samspill og forebygge konflikter

23 ~ 27

Kommunedirektøren har det løpende arbeidsgiveransvaret

Ansette,
suspensjon,
oppsigelse
og avskjed

Innvilge /avslå
permisjons-
søknader

Lede den
samlede
administrasjonen

Oppfølging av
sykefravær

Fastsette lønn

Samspillet med lokalsamfunnet

Utfordringer for kommunal sektor

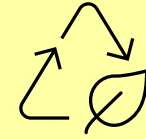
Mangel på kompetanse og arbeidskraft

Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer

Demokratiet under press

Kort tid på å kutte klimautslipp og sikre naturmangfold

Økt helse- og omsorgsbehov

Digitaliseringsarbeidet er for lite samordnet

Flere står utenfor arbeids- og samfunnslivet

Økende risiko for kriser og uønskede hendelser

Dere er ikke alene om å skape et godt lokalsamfunn. Men dere har et særlig ansvar som folkevalgte.

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Hvorfor involvere lokalsamfunnet?

- **Legitimitet**
- **Informasjon** for bedre beslutninger
- **Forankring og tillit** ved å lytte, ta hensyn til, beslutte
- **Læring** ut fra ønsker og behov, og for å foreta prioriteringer
- «Legge øra på bakken!

*Hvordan tenke nytt
om de lange
utfordringene?*

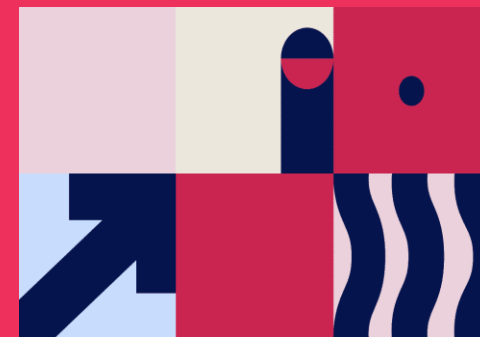

Hovedprosjekt - Den demografiske utviklingen

Framtidsverktøyet

2040

Første versjon

*«Det er for sent å
fikse 2040 i 2040».*

Demografien endrer kommunene.

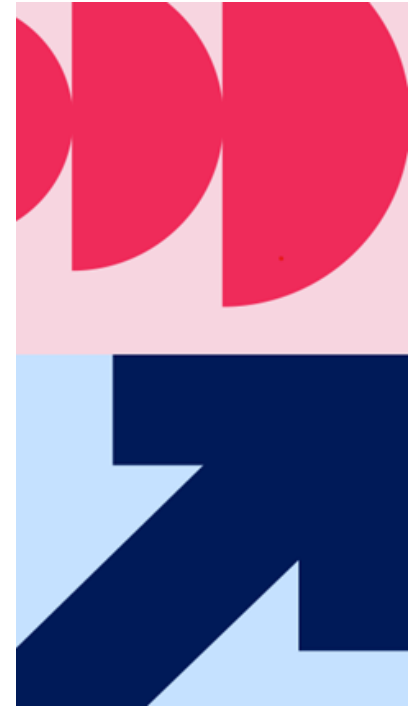
Men hvordan håndterer vi konsekvensene?

Mange kommuner er i gang, men allikevel:

- Lav oppmerksomhet og lite debatt om utfordringsbildet
- Svak forståelse for endringsbehov blant innbyggere og politikere
- Kortsiktige beslutninger og planverk
- Den nødvendige politikkutviklingen og mobiliseringen uteblir

Konsekvensene: Utvikling mot en svakere sosial og økonomisk bærekraft

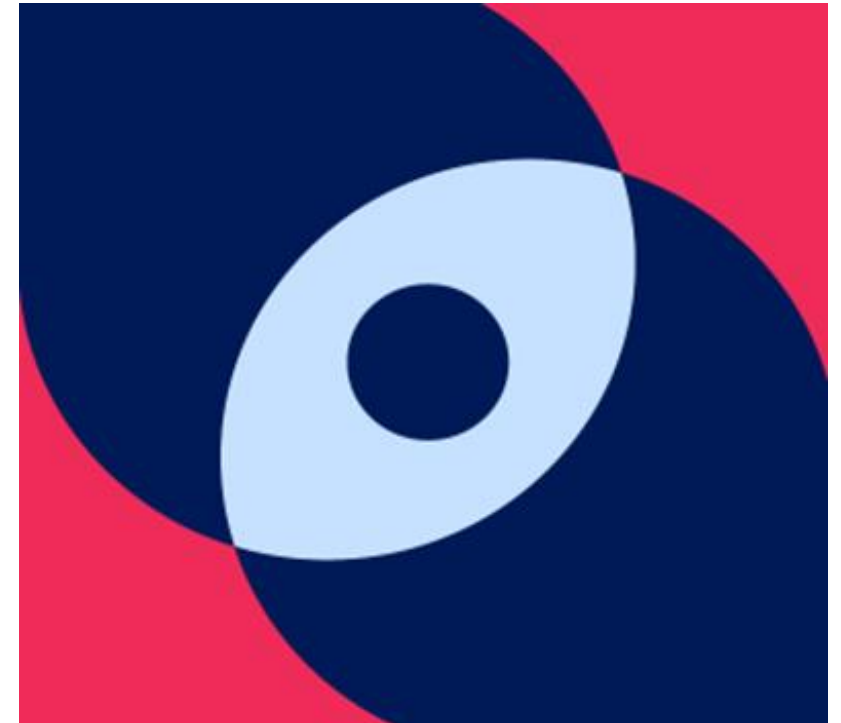
Utviklingstrekkene vil treffe ulikt i den enkelte kommune, avhengig av blant annet flyttestrømmer, næringsstruktur, størrelse og sentralitet

Et mobiliseringsprosjekt

– fordi vi ikke kan vente til 2040 med å fikse 2040

- **Hva er dette?** «Verktøy» på ks.no
Alle finner sin kommune
- **For hvem:** Kommunestyre og innbyggere
- **Ambisjon:**
  - Ny, mer langsiktig politikkutvikling
  - Mobilisere til nyskaping av lokale løsninger
- **Hovedbudskap:**
  - Brennende plattform – det haster!
  - Veivalg vi tar nå – påvirker levd liv 2040
  - Fra helse og omsorg til helhetlig lokalsamfunnsutvikling

Framtidsverktøyet Norge 2040

«Kombinerer formidling om et krevende bilde med en offensiv optimistisk tilnærming slik at det utløser ideer og inspirasjon til alternativ tenkning».

Norge 2040 –
viser viktigheten av
at valg må tas nå

Din kommune –
kombinerer status og
framskriving mot 2040

Scenariofabrikken –
tar med kommunetyper fra
«Din kommune», og viser
problembilde og fremtidshistorier

Mange medlemmer med på laget

KS Strategisk råd for innovasjon og forskning

Kommunegruppa 2040

FREDRIKSTAD
KOMMUNE

Tinn kommune

Rana
kommune

Kristiansand
kommune

BÆRUM KOMMUNE

NORDRE LAND
KOMMUNE

Lørenskog
kommune

Salangen
kommune

TRONDHEIM
KOMMUNE

Moss
kommune

Hvor og hvordan bruke Framtidsverktøyet 2040?

- Plan- og budsjettprosesser i kommunestyret
- Strategiprosesser
- Formannskapet møter grendeutvalg
- I partiene – for utvikling av politikk og mobilisering til politisk engasjement
- Som del av Debattheftet?
- I Folkevalgtprogrammet?

Annet?

Velkommen til Fremtidsverktøyet 2040

1

Steg 1: Norge 2040

Hvor forberedt er vi?
Kommune-Norge opplever
store endringer. Folk flytter
mot byene. Vi blir flere
eldre. Behovet for

2

Steg 2: Min kommune

Her kan du se hvordan
situasjonen er i din
kommune. Er du nysgjerrig
på nabokommunen, eller
kommunen du vokste opp
i kan du se den også.

3

Steg 3: Scenariofabrikken

I Scenariofabrikken
inviterer vi deg til å ta
stilling til påstander og
veivalg for din kommune.
Utgangspunktet er «Min
Kommune».

Oppgave

- Etabler grupper på 3-4. En på gruppa må ha PC
- Gå inn og undersøk «Fremtidsverktøyet 2040»
- Vektlegg del 1 og 2. og finn Brønnøy kommune
- *Hva finner dere ut? Hva lærte dere? Hvordan kan dere bruke dette i langsiktig politikkutvikling?*
- Vi deler refleksjoner og tanker etter 30 min- Kl. 13.00

Hvorfor + hvem + når = hvordan

Gode råd er godt å ha!

- Utnytt kunnskapen og kompetansen i rådene:
  - Eldrerådet
  - Rådet for personer med funksjonsnedsettelse
  - Ungdomsråd
- Spill rådene gode!

Faktorer som bidrar positivt

- **Forankring hos dere**, som ser innbyggere som medspillere og sparringspartnere
- Klart **formål** og etablerte **prosedyrer** (Når og tidlig nok?)
- **Avklarte ressurser** – «Noen» følger opp
- **Synlighet** – hvor og hvordan
- **Relevans** – konkrete og viktige spørsmål

23 ~ 27

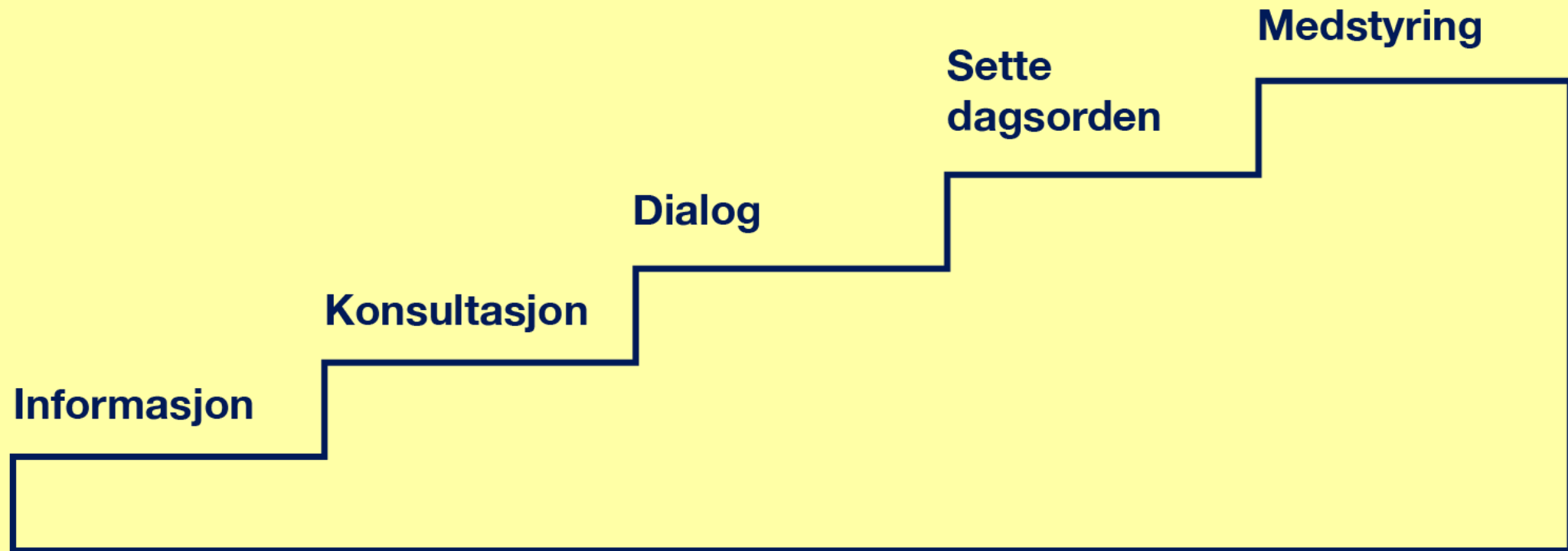

Noe å tenke på

- Hva er god kommunikasjon?
- Hva med de som roper høyest og de som aldri sier noen ting?
- Er noen stemmer «viktigere» enn andre?
- Deltakelse i enkeltsaker uten helhetsperspektivet?
- Når ting tar tid og innbyggerne er utålmodige?
- Når innbyggerne mener og dere beslutter?

23 — 27

Deltakelsestrappa

Praktisk fra kommunen

Tilbud til nye folkevalgte

Vi tilbyr et kurs for deg som er folkevalgt i en kommune eller fylkeskommune for første gang. Kurset er en del av KS Folkevalgprogram.

[Lenke her](#)

Veien videre og evaluering!

23

27

Evaluering

Prosessveiledere:

Ida Pinnerød

Gustav Weiberg-Aurdal

23

27

Takk for oss

KS ønsker alle lykke
til!

